DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . „ 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 8 MAART.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 2.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. WIJT & ZONEN te *Rotterdam* en bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam*.

No. 19. ZESDE JAARGANG. 1858.

Eene der ons met de laatste mail toegekomen Nederlandsche dagbladen vermeldt dat de commissie, die bij besluit van Z. M. den koning van 16 Junij 1857 is benoemd, om te onderzoeken in hoeverre de regering zich zoude kunnen en behooren te vereenigen met de in het verzoekschrift van den Heer F. H. VAN VLISSINGEN. c. s. aan den Koning ontwikkelde denkbeelden en vervatte voorstellen, betreffende eene europesche kolonisatie in de bezittingen van den Staat in den Indischen archipel, met uitzondering van Java en Madura, zich van hare taak heeft gekweten, en dat het verslag op den 2den Januarij ll. door hare leden onderteekend en aan den Koning ingezonden is.

Wij kunnen alzoo eerlang de slotsom kennen van het gevoelen dezer Commissie, over een onderwerp, waarover in den laatsten tijd door de periodieke pers zoo veel is geschreven en zoo verschillend is geoordeeld.

Intusschen vinden wij in de Januarij aflevering van het *Tijdschrift van Nederlandsch Indie*, onder het overzigt, dat genoemd tijdschrift maandelijks van de Indische letterkunde geeft, twee brochures opgenomen, over dat onderwerp handelende. De eerste voert ten titel: *Het koloniseren met Nederlanders op Java en het tegenwoordig cultuurstelsel, beschouwd uit het oogpunt van belang en van menschelijkheid, door* E. C. ENKLAAR. *Kampen* 1857, het tweede: *Nederlandsche belangen, in betrekking tot landverhuizing en kolonisatie, door* B. P. G. VAN DIGGELEN. *Kampen* 1857.

Het *Tijdschrift* verheugt zich dat, hangende het nu afgeloopen onderzoek der Commissie zich van tijd tot tijd ook bijzondere personen in de kwestie mengen. Wij voor ons zouden volgaarne in die vreugde deelen, wanneer die inmenging plaats had door zaakkundige personen en met bezadigdheid.

Onder deze beide cathegorien kunnen wij echter den schrijver der eerstgenoemde brochure in geenen deele rangschikken.

Evenmin vinden wij de geest en strekking van dat boekske, in de beoordeeling door het *Tijdschrift*, naauwkeurig en naar waarheid wedergegeven. Hooren wij wat daaromtrent gezegd wordt:

De heer ENKLAAR is een even warm, ik zou bijna zeggen hartstogtelijk verdediger van het koloniseren met Nederlanders *op Java*, gelijk hij een bittere vijand is van het tegenwoordige kulstuurstelsel op dat eiland. Wij moeten ons hier de opmerkieg veroorlooven, dat hij in dit opzigt verder gaat, dan de heer VAN VLISSINGEN en zijne vrienden in hun adres aan den Koning. Die heeren verzoeken verlof en ondersteuning van de regering, om in Indië op de buitenbezittingen te koloniseren, met uitsluiting van Java. En wij gelooven, dat zij, door aan 't verzoek die rigting te geven, voorzigtig en met veel overleg zijn te werk gegaan. Immers zij ontgaan daardoor den tegenstand van hen, die het kultuurstelsel beschouwen als de conditio sine qua non der millioenen, die Indië jaarlijks aan Nederland verschaft, en er is alzoo meer kans, dat zij de toestemming der regering erlangen. Maar de heer ENKLAAR, die aan zulk eene voorzigtigheid niet gebonden was, zegt zijne meening ronduit zonder eenige reserve. Zie hier eenige regelen uit zijn boekske, die geest en strekking doen kennen:

„Zal Nederland bloeijen, dan moet de bloei der Nederlansche be-„zittingen zoo veel mogelijk bevorderd worden; dan moet Indië voort-„brengen wat het voortbrengen kan; dan moet daar eene beschaafde „en welvarende bevolking wezen, evenredig aan de onmetelijke uitge-„strektheden der kostelijkste gronden in de gezegendste luchtstreek der „aarde.

„Dit nu is, naar onze overtuiging, niet te verkrijgen, zonder een „Europesche bevolking, die kennis, kapitaal, vlijt en tevens behoefte „aan Europesche voortbrengselen daarheen overbrengt. Zal dit doel „bereikt worden, dan moet het iederen Nederlander niet alleen vol-„komen en onvoorwaardelijk vrijstaan, om den zetel zijner woorplaats „naar Indië over te brengen, even vrij als hij dit nu van de eene „provincie des rijks in Europa naar de andere doet, maar vooral moet „er eene regelmatige kolonisatie met landbouwers-huisgezinnen, onder „de leiding der regering tot stand komen. Door dit laatste zou een „tweeledig doel worden bereikt, namelijk: dat Nederland langzamer-„hand van een aantal overtollige perzonen zou worden verlost, die „hier gedeeltelijk zelfs de welvaaat van den staat benadeelen, terwijl „zij ginds voor zich zelve een gelukkig leven konden leiden en de „welvaart van Nederland souden bevorderen. Er moet, het belang „van Oost-Indië zoowel als van Nederland vordert het onzes inziens „dringend, eene Europesche, zoo veel mogelijk ofschoon niet aitslui-„tend Nederlandsche, maatschappij in Indië, en in de eerste plaats „op Java, gebragt en gevestigd worden. Eerst dan, wanneer Java „niet meer als eene bezitting beschouwd wordt, ten behoeve deels van „de schatkist, deels van een klein aantal ambtenaren en begunstigde „ondernemers geëxploiteerd, maar in eene kolonie veranderd en als „een integrerend deel van Nederland beschouwd en bestuurd wordt, „zullen die gewesten voor de geheele wereld, maar vooral voor Ne-„derland, worden wat zij kunnen: eene rijke bron van algemeene en „bijzondere welvaart."

Neemt men nu het boekske ter hand dan zal men deze op zich zelf schoone theorien op eene wonderbaarlijke wijze verwikkeld vinden in een mengelmoes van ongerijmdheden en kwaadaardige beschuldigingen, welke bij velen op Java, die geene ambtenaren zijn, noch bij eenige kultuur belang hebben, geenen anderen indruk hebben achtergelaten, dan dien van verontwaardiging over de wijze, waarop men een eenmaal opgevat denkbeeld, het koste wat het wil tracht doortedrijven.

Onzes inziens had het *Tijdschrift* onpartijdiger gehandeld, indien het in zijne beoordeeling ook eens eenige van de talrijke beweegredenen en daadzaken had wedergegeven, waarop de bittere vijandschap van den heer ENKLAAR, tegen het tegenwoordige kultuurstelsel en tegen het korps der Nederlandsch Indische ambtenaren berust. Welligt is zulks nagelaten om dezelfde reden, waarom wij ons hier onthouden van de afschrijving dier menigte van zonder eenig bewijs daarheen geworpene beschuldigingen en lage aantijgingen, namelijk, omdat wij onze bladen niet willen bezoedelen met onwaarheden, of de wederlegging van tastbare ongerijmdheden, die getuigen van een volslagen gebrek aan kennis van het land, waarover men de pen wil voeren.

Hoe dit ook zij, wij kunnen de verzekering geven dat de brochure van den heer ENKLAAR op Java een zeer ongunstig onthaal heeft ontmoet, en aldaar geene bijdrage is geweest om de openbare meening vóór het stelsel van kolonisatie te bevorderen, terwijl de brochure van den heer VAN DIGGELEN met genoegen is gelezen, omdat daarin denkbeelden worden ontwikkeld, die niet in strijd zijn met de redekunde, welke geene gevolgtrekkingen toelaat dan die welke worden afgeleid van als waarheid erkende daadzaken.

In het *Tijdschrift* wordt de brochure van den heer VAN DIGGELEN volgender wijze beoordeeld:

„De heer VAN DIGGELEN is niet van die meening, dewijl hij het er voor houdt, dat Nederland geene overbevolking heeft; integendeel, dat hier te lande nog vele handen te kort komen voor al hetgeen er nog te verrigten valt. Hij houdt het er voor, „dat de verhuizing van Nederlanders, uit den arbeidenden en landbouwenden stand, naar onze overzeesche bezittingen, bepaaldelijk is strijdig met het algemeene rijksbelang; en zulks, aangezien eene dergelijke landverhuizing voor alsnog zonder eenigen den minsten twijfel zou vergezeld gaan met — of oorzaak zijn van een verlies van krachten, die wij hier, zoo veelzijdig en op zoo oneidig groote schaal vermenigvuldigd behoeven."

Wij voor ons durven over deze kwestie geene uitspraak te doen. Wij nemen aan, dat in Nederland eer handen te weinig dan te veel zijn voor 't geen er nog kan gedaan worden. Maar zeker is het, dat, in weerwil daarvan, jaarlijks vele krachtige en zelfs niet gaheel ontbemiddelde Nederlanders hun vaderland verlaten en zich elders,

---

DE SPELER.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN SPEELHUIS-BEZOEKER.

Twee regenachtige dagen beletten mij, gedurende mijn verblijf te Barèges, mijne gewone wandeling te doen.

De ledigheid, verveling en nog meer het besmettelijke voorgaan van anderen, dreven mij naar de speeltafel.

Een jong officier, St. Pons genaamd, verloor zeer veel. Wij hadden *au quinze* gespeeld.

Den volgenden dag vroeg St.-Pons mij revanche, hetgeen ik hem niet weigeren kon.

Hij sloeg mij een zeer hoog spel voor.

Ik antwoordde, dat ik niet gewoon was zoo hoog te spelen, maar bereid was, al hetgeen ik hem den vorigen dag afgewonnen had, op het spel te zetten.

Wij speelden twee dagen achtereen, doch het ongeluk vervolgde hem.

Dikwijls wilde ik opstaan, maar dan werd hij driftig, klaagde er over en ik was gedwongen voort te gaan.

Toen wij den tweeden avond te middernacht scheidden, was hij mij 60 Louis d'or schuldig.

Hij zeide zeer koel: „Morgen, mijnheer G., zult gij uw geld ontvangen."

„Dat heeft geen haast," antwoordde ik.

Zonder te spreken vertrok hij. Zijn toestand trof mij, op zijn bleek gelaat was de wanhoop te lezen.

Ik verviel in eene sombere gedachte over dezen ongelukkigen hartstogt, die eene bron van zoo vele misdaden, zooveel onheil is.

Den volgenden morgen bragt zijn bediende mij de 60 Louis d'or.

Ik vroeg hem hoe zijn heer voer.

„Ik ben zeer ongerust over hem", zeide de oude man, „hij is niet naar bed geweest; hij heeft dezen nacht verscheidene brieven geschreven, den logementhouder betaald, en zoo even heeft hij zijne pistolen geladen. Hij heeft mij gezegd, dat hij eenige dagen op een landgoed, eenige mijlen van hier, zou gaan doorbrengen en dat hij mij hier zou achterlaten. A propos, zeide hij daarop, ik ben u nog eenig geld schuldig. Gij hebt reeds lang gewenscht een horologie te bezitten; daar hebt gij het mijne."

„Dat is echter veel meer waard, dat hetgeen gij mij schuldig zijt," antwoordde ik, „en ik kan u niet zooveel geld teruggeven."

„Behoud het, hernam hij, ingeval ik vóór u mogt komen te overlijden. Anders zal ik het wel van uw loon afhouden."

„Mijn vriend," riep ik uit, „breng mij dadelijk bij uwen heer; „ik moet hem oogenblikkelijk spreken."

„Gaarne, mijnheer, spreek gij met hem. Ik weet niet hoe het met hem is. Het eene oogenblik is hij koel en hard, en dan weder ziet hij mij met verwilderde blikken aan. Al zijn geld heeft hij met het spel verloren. Dat is zijn eenigste harstogt; anders is hij zoo goedhartig als een kind; altijd vrolijk en opgeruimd als hij niet speelt, en zoo dapper als een leeuw. Oordeel zelf, mijnheer, hij is een van de geachtste officieren in het regement Navarre. Wij zijn hier gekomen met eene goed gevulde beurs en twee schoone paarden, die zijn vader hem geleend had. Alles is aan de speeltafel verdwenen, geld en paarden! Driemaal heeft de oude heer zijne schulden reeds betaald. Hij zal het nimmer voor de vierde maal doen. Altijd vleit mijnheer zich, dat het geluk hem weder gunstig zijn zal. Dikwijls haalt hij een latijnsch vers aan, dat zegt:

„Is 't heden slecht, 't zal morgen beter zijn."

„Laat ons gaan!" riep ik. Wij traden in de kamer van St. Pons. Hij zat slapende in eenen armstoel.

Op de tafel lagen twee brieven: een aan een officier van zijn regement.

Ontwakende, sprong hij op met de woorden: „Gelukkig wie slaapt en niet weder ontwaakt." Daarop zag hij mij verbaasd aan; ik verzocht hem alleen te mogen spreken, en hij zond zijn bediende weg.

„Mijnheer", zeide ik, „in de laatste dagen heb ik u 90 Louis d'or afgewonnen. Ik ken geen geld, dat slechter verworven is, dan het geld bij het spel gewonnen. Het ongeluk, van iemands hartstogt partij te trekken om hem uit te kleeden, staat bijna gelijk met hem als een struikroover van achter aan te vallen, en is nog laaghartiger, dan iemand in dronkenschap te bestelen. Veroorloof mij, om mijn geweten gerust te stellen, dat ik u uw geld terug geef. Ik weet, dat gij allerlei oude vooroordeelen van eer, van fijngevoeligheid en wat dies meer zij, zult aanvoeren. Maar bedenk, dat ik veel beter dan gij het spel versta, dat ik al mijne bedachtzaamheid bezat, terwijl gij misslag op misslag beging, en dat ik, door het door u verlorene te behouden, mij met een struikroover of dief zou gelijk stellen."

Verbaasd weigerde St. Pons het geld terug te nemen.

„Laat ons dan eene schikking aangaan", vervolgde ik. „Geef mij een wissel van de 30 Louis d'or, die ik *au quinze* gewonnen heb. Destijds hadden wij gelijke kansen en speelden ook niet onder vier oogen. Ten aanzien der overige 60, verzoek ik u mij niet het karakter van een

't zij aan de Kaap de Goede Hoop, 't zij vooral in Amerika nederzetten. Dat feit bestaat; dat kan niet worden tegengesproken, en 't kan evenmin worden tegengegaan. De lust tot emigratie is ook sedert lang in Nederland ontwaakt. Nu is het, dunkt mij, alleen de vraag: zou 't geen zaak zijn, den stroom dier landverhuizing naar onze eigen koloniën te rigten? 't Is toch beter, dat die nijvere handen voor Nederland behouden blijven, dan van ons vervreemden en voor ons verloren gaan.

Nog eene tweede stelling verdedigt de heer VAN DIGGELEN. Hij betwijfelt, dat de verhuizing van Nederlanders uit den arbeidenden en landbouwenden stand naar onze Indisch bezittingen zou zijn in het belang van die koloniën, omdat in onze Oost-Indische bezittingen niet is *gebrek aan handen voor den arbeid*, maar voor als nog veeleer *gebrek aan arbeid voor de handen.* In zeker opzigt geven wij het laatste toe, maar de daaruit afgeleide gevolgtrekking ontkennen wij. Er is in Indië gebrek aan industrie, meer dan aan handenarbeid: daarom zijn wij, in de eerste plaats, voorstanders van het stelsel, om naar Java in 't bijzonder en naar den Indischen Archipel in 't algemeen, hoofden van nijverheids-instellingen in den ruimsten zin, vooral van landbouw-ondernemingen, te verplaatzen. Maar zou, afgescheiden daarvan, de verhuizing van Nederlanders uit den arbeidenden stand naar Indië niet in 't belang der kolonie zijn? Liggen er dan geene heerlijke gronden woest, die slechts op handenarbeid wachten? En is elke versterking van de werkkracht geen weldaad voor zulk een land? Waarom kunnen, bij voorbeeld, niet op Java Nederlanders partikuliere ondernemingen drijvan met Javanen als arbeiders, terwijl elders, gelijk op Boeroe of een gedeelte van Sumatra, Nederlanders zich als eigenlijke landbouwers nederzetten, om zelf hunne eigen akkers te bebouwen? Het een sluit het ander volstrekt niet uit. Geef vrijheid voor beiden; laat het Gouvernement niet tegenwerken, maar aanmoedigen en beschermen, en weldra zal het blijken, welk een zegen dit stelsel is voor Indië zoo wel als voor Nederland."

Wij voor ons kunnen ons met die beoordeeling en dat gevoelen ten volle vereenigen, doch vinden niettemin het denkbeeld van het *Tijdschrift* om beide brochures, als het ware op eene lijn te stellen, minder gelukkig gekozen.

Verschil van gevoelen doet eene wrijving van gedachten ontstaan, die dan alleen tot de waarheid leiden kan, wanneer die gedachtenwisselingen het uitvloeisel zijn van een bezadigd en waarheidlievend onderzoek, en dit noodwendig vereischte wordt in de eerstgenoemde brochure niet, in de tweede daarentegen wel gevonden.

E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 3de *Februarij* 1858, N°. 14.

Bij Koninklijk besluit van den 17den December 1857 no. 71, is aan J. A. G. A. L. Basslé, pakhuismeester, boekhonder en scriba bij de factorij van den Nederlandschen handel op Japan, vergunning verleend tot het aannemen van de onderscheidingsteekenen van ridder der 3de klasse van de orde van St. Stanislas, hem door Zijne Majesteit den Keizer aller Russen geschonken.

Civiel Departement.

BIJ DE LANDELIJKE INKOMSTEN EN KULTURES.

BEVORDERD:

Tot kontroleurs der eerste klasse, de kontroleurs der tweede klasse P. M. van Meeteren Brouwer, J. van der Palm, mr. O. van den Berg en A. J. H. L. Raaff.

Tot kontroleurs der tweede klasse, de kontroleurs der derde klasse J, P. F. Gericke, J. F. Haase, W. F. Hoogeveen en J. H. Geesdorp.

BENOEMD:

Tot kontroleurs der derde klasse, de ambtenaren der tweede klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie, ter beschikking van den direkteur der kultures, H. Mulock Houwer, J. Heijting en jhr. D. F. van Alphen.

BUITEN WERKING GESTELD:

Op zijn verzoek, artikel 2 van het bes besluit van 20 Mei 1857 no 11, waarbij mr. R. V. Heijliger is gesteld ter beschikking van den resident van Palembang, ten einde te worden belast met de funktien van sekretaris bij de regtbank van burgerlijke en lijfstraffelijke regtspleging en van auditeur militair aldaar.

GESTELD:

Tot beschikking van den algemeenen sekretaris, de ambtenaar W. Mac-Donald.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den resident van Rembang H. C. Bekking.

(Voor de armen.) Aan H. H. inteekenaren op de Loterij ten behoeve van het Protestantsche Diakonie Weeshuis te Soerabaija wordt bij deze berigt, dat de trekking dier Loterij zal plaats hebben op Vrijdag den 26sten Maart 1858 det avonds ten acht ure, in het lokaal der *Club* op Simpang.

Blijvende inmiddels de deelname aan die loterij op de vroeger aangekondigde wijze opengesteld.

VENDU-DEPARTEMENT

VERKOOPING.

Op Dinsgdag den 9den Maart.

Voor de toko van den Maleijer Mohamat Tair te Kampoong Baroe.

Op Woensdag den 10den Maart.

Bij de pakhuizen van de heeren Adam & Co te Kalimaas.

Op Donderdag den 11den Maart.

Voor de woning van den Chins. Gan Tiongho in de Chins. kamp.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN

Bevallen van eenen *ZOON*, SOPHIA SUTHERLAND, geliefde echtgenoote van

SOERABAYA, 3 *Maart* 1858.

(197) J. J. F. SWART.

STERFGEVALLEN.

Heden overleed alhier CASPER JOSEPH ROBERTUS, in den ouderdom van ruim één jaar, eenig geliefd zoontje van

BANJOEWANGIE, C. J. BRAUN,
den 9den Februarij 1858. en
(190) R. F. TURPIJN.

Ons eenigst ZOONTJE KAREL JURRIAAN, in welks geboorte wij ons *op den 23sten November* 1857 verheugden, werd ons op heden plotseling door den dood ontrukt.

SOERABAYA, J. A. A. NICOLAI.
den 2 Maart 1858. J. W. NICOLAI.
(198) *Binkhuijzen.*

Algemeene kennisgave.

VENDUTIE

Op Dingsdag den 9den Maart 1858.

Voor de Toko van den Maleijer MOHAMAT TAIR in de *Kampong Baroe*, zullen worden verkocht RESTANT GOEDEREN van den Heer T. FRIEDLANDER, als: LIJNWADEN, rood en geel KOPERWERK, PROVISIEN, DRANKEN, geknipte DUITEN, enz.

(193)

VENDUTIE

Woensdag 10 *Maart*, bij de pakhuizen van ADAM & Co aan de *Kalimaas*, van HOUTWERKEN en STEENEN, afkomstig van het fort Erfprins, door

(181) A. W. REIFERT.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Woensdag den 24sten Maart a. s.

Zal voor het kantoor van de ondergeteekenden aan de *Kaliemaas*, door D. D. VAN BOECKHOLTZ, publiek worden verkocht:

Het Nederlandsch barkschip **ELISABETH en JOHANNA**, gevoerd door kapitein F. R. OOMKENS, groot 217 gemeten Lasten, met deszelfs ZEILEN, loopend en staand WANT, ANKERS en KETTINGEN zoo als hetzelve alhier ter reede is ligggende, daarna deszelfs *Inventaris*, *Provisien*, enz.

Nadere informatien te bekomen bij den kapitein in het *Java Hotel* en bij *De Agenten*,

(216) **B. KOPERSMIT & CO.**

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op de SUIKERFABRIEK *Gaijam* te Pasoeroean den 14den Maart e. k. van een netten wel onderhouden inboedel, bestaande uit: KASTEN, STOELEN, TAFELS, SCHILDERIJEN, SPIEGELS, enz., benevens twee vierspan goede WAGEN-PAARDEN, RIJTUIGEN en fraaije bijzonder goed gedresseerde RIJPAARDEN. (211)

VENDUTIE.

Op Maandag den 15den *Maart.*

door **MARTENS & CO.**

Ten huize van den WelEdelgestrengen heer Luitenant SCHELTEMA van MEUBELAIRE GOEDEREN enz. enz. (220)

Vendutie den 16den Maart 1858,

IN DE

SOCIETEIT CONCORDIA,

van een BILLARD, MEUBELAIRE GOEDEREN en eenig HOUTWERK, afkomstig van *afbraak* enz.

VENDUTIE

Op Vrijdag 26 *Maart* 1858.

Zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen ten hunnen kantore in de Chineesche kamp alhier, de Nederl. Ind. schepen:

GOANSIEN, groot 125 gemeten lasten en
FATAL KAER, „ 100 „ „

beide schepen zoo als zij hier ter reede liggen, met staand en loopend want, tuig en inventaris, gereed om zee te kiezen.

(206) P. KERVEL & CO.

De ondergeteekenden maken bij deze bekend, dat hunne toko en commissie zaken, bij acte op den 10den Februarij l. l. gepasseerd op hunnen deelgenoot de Heer A. K. MOSSEMBEKKER zijn overgegaan, die dezelve onder zijnen naam zal voortzetten.

SOERABAYA, PEREIRA & CO.
1 *Maart* 1858. (194)

Met referte aan bovenstaande annonce, maakt de ondergeteekende bij deze bekend, dat hij de toko en commissie zaken van de firma PEREIRA & Co heeft overgenomen, en dezelve op gelijken voet onder zijnen naam zal continueren, bevelende zich wijders in de gunst van het geëerde publiek aan.

SOERABAYA, A. K. MOSSEMBEKKER.
1 *Maart* 1858. (195)

---

beurzensnijder toe te kennen!"

Dit voorstel maakte aan onzen strijd een einde.

Hij schreef mij een wissel van 30 louis d'or betaalbaar over een jaar. Toen hij mij denzelve overgaf, viel hij mij om den hals.

„Edele, grootmoedige man!" riep hij uit, „gij geeft mij het leven weder! Ik was in het ongeluk verzonken, wanhopig, een voorwerp van verachting voor mij zelven, en deze pistool zou straks een einde aan mijn leven gemaakt hebben. Hier zijn twee brieven, die mijne familie van mijn dood zouden verwittigen."

„Ik acht mij zeer gelukkig, zulk een onheil belet te hebben. Maar hoe kwaamt gij tot dat verschrikkelijk besluit?"

„Ik had geen anderen uitweg. Acht dagen geleden, had ik twee paarden mijns vaders, die 60 Louis d'or waard zijn, voor 15 verkocht, onder voorwaarde van ze binnen acht dagen voor denzelfden prijs te kunnen inlossen. Deze morgen is de laatste tijd. Ik kon het niet wagen onder de oogen van mijn vader te verschijnen, wiens goedheid hem reeds drie malen mijne schulden deed betalen, op mijne plegtige belofte, van voor altijd het spel vaarwel te zeggen."

„Die belofte zult gij misschien eerder houden, als gij mij, een vreemdeling, die doet."

„Ik beloof u zulks op mijn woord van eer. Ik zal eerloos zijn, de bliksem moge mij op staanden voet vernietigen, als ik ooit eenig spel speel, waarbij ik meer dan vijf francs kan verliezen. Morgen vertrek ik. Dezen avond kom ik bij u om u vaarwel te zeggen en u nogmaals van mijne eenwige dankbaarheid te verzekeren."

Hij kwam, hernieuwde nogmaals zijnen eed, verzocht om de voortduring mijner vriendschap en na een hartelijk afscheid verliet hij mij.

Ik zal kort zijn.

Drie maanden later zond hij mij reeds de 30 Louis d'or, benevens eenen ring van gewis dezelfde waarde, dien hij mij verzocht uit vriendschap voor hem te dragen. De spoed, waarmede hij zijne schuld afdeed, het daarbij gezonden geschenk, dit alles deed mij vreezen, dat hij, in weêrwil van zijne heilige belofte, zijn eed en zijn woord van eer, zich weder door zijn vorigen hartstogt had laten overmeesteren.

Een half jaar daarna was ik in Bordeaux, toen plotseling zijn bediende bij mij inkwam. Mijn eerste vraag was, hoe zijn heer voer.

„Helaas! mijnheer, hij is dood! Dagelijks beween ik hem nog. Hij was zoo goed!"

„Hoe! is hij dood? Zos jong nog stierf hij?"

„Ach mijnheer, wij hebben uitgestrooid dat hij door eene beroerte overvallen was geworden. De waarheid echter is, dat hij zich door de hersenen heeft geschoten, — dat vervloekte spel! Zijne ontembare speelwoede heeft hem den dood gedaan!"

„Hij had mij zijn woord van eer gegeven, niet meer te te zullen spelen!"

Mij ook mijnheer. Dat zou hij den heiligen Vader zelven hebben gegeven, zonder dat hij het had kunnen houden. Zijn hartstogt behield altijd de overhand. Als hij verloren had, zeide hij dikwijls tegen mij: ik ben een verachtelijk, ellendig mensch, niet waardig te leven!"

Acht dagen vóór zijnen dood had hij zeer veel gewonnen; toen zond hij de 30 louis d'or en een ring ten geschenke. Hij was buiten zich zelven van vreugde over dezen gelukkigen keer, en dat hij thans in staat was zijne schuld aan u af te doen. Hij betaalde meest alle zijne schulden, en gaf 50 dukaten aan de armen; hij zond aan een der geestelijken op zijns vaders goederen, evenveel tot een gelijk oogmerk.

Doch spoedig had het geluk hem weder verlaten. In twee nachten verloor hij niet alleen alles wat hij gewonnen had, maar bleef nog 200 louis-d'or schuldig. Des morgens ten vier ure trad hij zijne kamer binnen. Ik zat in zijnen armstoel te sluimeren.

„Hoe gelukkig is deze mensch," zuchtte hij, „hij slaapt!"

„Neen, mijnheer," zeide ik, „ik kan niet slapen."

Zijn somber uitzigt deed mij weinig goeds vermoeden. Ik vroeg hem er naar.

„Ja," antwoordde hij koeltjes, „ik had een ongunstigen nacht gehad. Leg vuur aan, geef mijnen mantel en ga naar bed."

„En gij mijnheer."

„Ik ben niet slaperig; men heeft mij een deel van de nieuwe *Heloïse* geleend, ik zal eenige brieven daarvan lezen."

Ik geloofde hem, deed wat hij gelast had en begaf mij te bed. Een uur daarna werd ik door een zwaren slag gewekt. Ik sprong op en vloog naar de kamer van mijnheer. Ik vond hem dood op den armstoel liggende.

Redactie.

De ondergeteekende heeft zich hier ter stede als *Particulier Geneesheer* gevestigd, en woont voorloopig in het *Marine Hotel*.

SOERABAYA, Dr. H. FRIEDLANDER.
27 *Februarij* 1858. (178)

Debiteuren van de firma PEREIRA & Co worden beleefdelijk, doch dringend verzocht, hun achterstallig debet ten spoedigste te voldoen.

SOERABAYA, A. K MOSSEMBEKKER.
1 *Maart* 1858. (196)

Door het bewonen van den Eigenaar van het huis, de Heer P. OECHSMAN, zal de ondergeteekende zijne TOKO verplaatsen aan de *Kalimaas*, tegen 15 Maart e. k. in het huis vroeger bewoond door den Heer B. VAN DER ZWAAN, alwaar bij eene *Scheepsleverantie* zal beginnen, en beveelt zich bij de Heeren *Scheepsgezagvoerders* en de ingezetenen alhier, ten minzaamste aan.

(207) **H. R. MARTENS.**

Door een spoedig opkomend vertrek, zie ik mij genoopt, langs dezen weg, vrienden en bekenden ter dezer stede een hartelijk vaarwel toeteroepen, hun een goed verblijf toewenschende.

SOERABAYA, C. ROSEMEIER.
den 6den Maart 1858. (214)

LOGE DE VRIENDSCHAP

RECEPTIE IN DEN EERSTEN GRAAD.

Dingsdag den Negenden Maart, des avonds ten *zeven ure*, in het Logegebouw bij Simpang.

(213) **J. HAGEMAN, JCz.**
Secretaris.

MUZIEK GENOOTSCHAP
ST. CECILIA.

De algemeene vergadering is uitgesteld tot nadere kennisgave.

SOERABAYA, Namens de Directie,
7 *Maart* 1858. *De Directeur,*
(218) K. BUWALDA.

HET PHOTOGRAPHISCH

PORTRETTEN ATELIER

VAN

WOODBURRY & PAGE.

De ondergeteekenden maken bekend, dat zij het voornemen hebben, nog veertien dagen hier te vertoeven en dat dan hun vertrek bepaald is.

(133) WOODBURRY & PAGE.

---

f 10,000.—

IN LEEN te bekomen op eerste verband, te bevragen bij de uitgevers dezer. (192)

PAS ONTVANGEN

VIOOL en GUITAAR SNAREN.

(203) **MARTENS & CO.**

WISSELS OP NEDERLAND,

(212) Bij FRASER EATON & CO.

BOEKBINDERIJ

VAN

GEBR. GIMBERG.

ONTVANGEN:

Gereformeerde en Roomsche KERKBOEKEN, prachtig ingebonden. (208)

PAS ONTVANGEN.

DE ECHTE EAU DE COLOGNE

VAN

JOHANN MARIA FARINA,

Gegenüber dem Juliens Plätz.

à *f* 8.— de kist van 6 flacons, bij

(200) **MARTENS & CO.**

ONTVANGEN.

BAL- en NOTITIEBOEKJES in GOUD en SCHILDPAD.
FRAAIJE OMBRE- en QUADRILLE-BAKJES.
TOILET REISTASSCHEN.

(221) **GEBR. GIMBERG.**
Boomstraat.

OP NIEUW ONTVANGEN

Een assortiment GEKLEURDE ZIJDE (*Soie glacé Changeant*) in 32 diverse dessins.

(202) **MARTENS & CO.**

VERLOTING VAN DE PAARDEN

VAN HET

CIRQUE EUROPÉEN.

De verloting dezer PAARDEN zal in den loop dezer maand tusschen 20 en 30 dezer te *Batavia* plaats hebben.

Ten einde deze Loterij spoedig voltallig te maken, zullen degenen die reeds een lot genomen hebben, een tweede of meerdere loten tegen den verminderden prijs van *f* 15.— rec. kunnen bekomen.

De personen, hier ter plaatse of buiten *Batavia*, die een der prijzen mogten trekken, zal die prijs *franco* toegezonden worden. (217)

Adres te *Soerabaya* bij MARTENS & Co en te *Pasoeroean* bij WEIJERMANS & Co.

PAS ONTVANGEN

Een assortiment van meer dan 50 soorten beste STALEN PENNEN, waarbij
Joseph Gillot's pens.
J. Alexandre's pens.

(204 **MARTENS & CO.**

ECHTE VEUVE CLICQUOT.

Op halve flesschen bij

(219) **GEBR. VAN DELDEN.**

ANDIJVIE.
ZUURKOOL.
SPERGIEBOONEN.
SNIJBOONEN.
BOERENSPRUITJES.
} in vaatjes.

(201) **MARTENS & CO.**

CHINEESCHE KAMPHERHOUTEN KOFFERS met koper gemonteerd.

(210) **KARTHAUS & MELCHERS.**

PAS UITGEPAKT

Een factuurtje pas aangebragte. PROVISIEN, bestaande uit:

FRAAI BANKET in stopflesschen.
LAURENS KOSTER'S LETTERS in dito
VOGELNESTJES.
BROCHETS AUX FRUITS.
LIKEURAMANDELEN.
PRALINES.
DITO AU CHOCOLAT.
CHOCOLADE VRUCHTEN.
DITO SIGAREN.
en andere soorten van SUIKERWERK.
diverse FRANSCHE SIROPEN.
VRUCHTEN AU NATUREL
PRESBURG WIEN BISCUITS.
GELEI.
ASPERGEN, DOPERWTEN en andere GROENTEN in blik.
DEVENTER en SECRETARIS KOEK.
DIVERSE ZUREN in stop- en kelderflesschen.
POEDERCHOCOLADE à la vanille.
FRAMBOZEN AZIJN.
VRUCHTEN OP BRANDEWIJN.
MADERA No. 1 op ½ flesschen.
PORTWIJN op ½ flesschen.
Diverse soorten beste RIJNWIJN op ½ flesschen.
FRANSCHE ROODE WIJNEN.
VERSCH SELTZERWATER.
GANDARIA in stopflesschen enz. enz.

(205) Bij **MARTENS & CO.**

SOERABAYA, den 8sten Maart 1858.

— In een particulier schrijven van Timor Koepang, dd. 26 Januarij ll. wordt het volgende medegedeeld:

Gedurende de twee laatste maanden was het portugesche gouvernement in eenen oorlog gewikkeld met de inlanders. Majoor Cabreira tastte hen met eene magt van 3000 á 4000 man hulptroepen aan, dreef hen in het gebergte terug en gaf hen zulk eene les, dat zij er vooreerst niet aan zullen denken om eenen tweeden aanval te wagen.

Het gouvernement te Dellij is sterk genoeg om, zonder eenige hulp uit Europa, zich zelven te verdedigen.

— Men berigt ons van Madura dat aldaar op den 4den dezer is aangekomen een zwaar gewond inlander, welke van die plaats op den 24sten Februarij ll. per praauw was vertrokken, met nog vijf opvarenden en drie inlandsche passagiers. Genoemde praauw was beladen met olie en bestemd naar Pasoeroeau.

Deze praauw is bij het eiland Ketapar digt bij Probolingo, door eene andere praauw met acht man aangevallen, bij welken aanval zes man van het eerstgenoemde vaartuig den dood hebben gevonden, terwijl twee man. die in het water zijn gesprongen tot dus verre vermist zijn. De lading is bij deze gelegenheid geheel geroofd geworden.

— Omstreeks 2 ure in den morgen van den 23 op den 24 Febr. jl werden in de afdeeling Malang, twee schokken van aardbeving gevoeld, hebbende eene horizontale rigting; terwijl in den namiddag van den 23 jl. in het district Goedanglegie aldaar, eene wolkbreuk heeft plaats gehad, waardoor verscheidene riviertjes buiten hunne oevers zijn getreden, ten gevolge waarvan een aantal bruggetjes weg geslagen en eenige afdammingen nagenoeg geheel vernield zijn. (*Pas. N. en A. Bl.*)

BANKA. — In de eerste dagen van Januarij 1858 liep de zee zoo hoog op, dat men voor overstrooming van 's lands pakhuizen te Muntok, die nabij het strand staan, begon te vreezen.

De weersgesteldheid was hier in den laatsten tijd zeer afwisselend. Drukkende warmte werd eensklaps vervangen door hevige regenbuijen, vergezeld van sterke zuidooste winden. In eene dier windvlagen woei te Muntok de vlaggemast aan het zeestrand om en raakte eene ter reede liggende tjunia, geladen met lands goederen, driftig, sloeg vol water en zonk.

Eene mede ter reede liggende schoener dreigde te stranden, niettegenstaande dezelve voor twee ankers lag. (*Jav.-Cour.*)

— In den morgen van eergisteren, is Z. E. de Gouverneur-Generaal van Buitenzorg ter dezer plaatse aangekomen, ten einde den nieuw benoemden vice-president van den raad van Nederlandsch-Indë, den Heer P. J. B. de Perez, als zoodanig in die waardigheid te installeren. Na afloop dier plegtigheid, welke in eene zitting van het Hooge bestuur plaats vond, is Z. E. weder naar Buitenzorg vertrokken. (*Java Bode.*)

NEDERLAND ONDER DEN HANDELSCRISIS.

Niet geheel ongelijk aan den toestand in 1848 toen alles naast en rondom Nederland aan opstand en verwarring ten prooi was, zien wij ook nu ons Vaderland, tot nog toe altans, kalm en rustig bij dien storm, die over zoo veel handelsplaatsen als de engel der verschrikking heenwoei.

Wel was er gedurende den zomer reeds eene verslapping en stilstand in den handel: was die directelijk toe te schrijven aan de eigenlijke *geldschaarste*, die zich sedert in N.-Amerika en Engeland nog zooveel sterker heeft geopenbaard? Die vraag wordt ontkennend beantwoord in een belangrijk artikel in een weekblad, in een der fabrickdistricten van ons vaderlaad uitkomende, welk artikel uit een verheven standpunt en in groote trekken, de oorzaken van den tegenwoordigen *handelscrisis* aangeeft:

„Zou de stilstand die tegenwoordig in den handel heerscht, het gevolg zijn van de geldschaarste? Wij gelooven 't niet. Eer die geldschaarste nog bestond, was de klagt reeds algemeen, dat het stil was in de zaken. Een ieder klaagde reeds sints lang over hooge prijzen die gevaarlijk dreigden te worden, of, liever nog, het reeds waren, en alle speculatielust scheen als uitgedoofd. Er was een zeker onbehagelijk gevoel in den handel ontstaan, een zekere angst om zaken te doen: En toch, vroeg men of er uitzigt was dat die hooge prijzen zouden dalen, het antwoord bleef ontkennend, Een groot en toenemend verbruik, kleine voorraden, hooge prijzen op de plaatsen van voortbreuging, en wel bovenal, welvaart in bijna alle landen, die den verbruiker in staat stelde zooveel meer te betalen voor 't geen hij wilde koopen, — dat alles werd als zoovele redenen opgenoemd, waarom eene daling der prijzen onwaarschijnlijk was. Toch bleef de speculant werkeloos, en gaf als reden daarvoor op, dat hij wel niet voor lager prijzen vreesde, maar toch evenmin op eene zóó aanzienlijke rijzing kon rekenen, dat zijn gevaar van speculeren op hooge prijzen, bij eene eventuele daling, genoegzaam gedekt was.

Maar de meening dat bij de tegenwoordige hoogte, verdere rijzing niet meer te verwachten was, is echter niet meer dan gedeeltelijk de oorzaak van den stilstand des handels. Er zijn andere, dieper liggende oorzaken, en als zoodanig meenen wij ook te mogen opnoemen: eene geheel *veranderde wijze van handeldrijven.*

De versnelde middelen van gemeenschap tusschen de volken hebben hoofdzakelijk die verandering veroorzaakt. Waar vroeger weken en dagen vereischt werden om personen, goederen of tijdingen van de eene markt naar de andere over te brengen, daar zijn nu dagen, uren, ja minuten voldoende. Eene meerdere gelijkheid van prijzen, zelfs op de meest verwijderde plaatsen, was dus allezins

natuurlijk, maar het was ook even natuurlijk, dat daardoor vele winsten wegvielen voor dien handelaar, die juist uit de ongelijkheid van de prijzen op verschillende markten, zijn voordeel moest trekken. Daarenboven bragt de vroeger zoo moeijelijke wijze van gemeenschap mede, dat niet ieder zich met den handel op de verafgelegene plaatsen inliet, waardoor het vak van groot en kleinhandelaar bepaald afgebakend en van elkander geheel verschillend was. Wat daar in den verre vreemde gebeurde, was niet ter kennis van een ieder, en niet groot was daarenboven het aantal van hen, die genoeg kapitaal hadden, om de gevaren eener onderneming te loopen, die van langen duur en dus gevaarlijk zijn moest, — omdat reeds de orders die men gaf, lang te voren moesten gegeven worden. En hoe langer de speculatie moet duren, hoe gevaarlijker ze natuurlijk is. Nu echter heeft de dagbladpers, tuk op belangrijke mededeelingen voor het publiek. dagelijks de prijzen van de hoofdartikelen van den handel, op de meest verwijderde markten, in zijne kolommen opgenomen, en geene verandering van eenig gewigt, die op het handelsgebied plaats vindt, of ze is denzelfden avond alom bekend, en oefent dadelijk haren invloed uit op den gang van het daarbij betrokken artikel. Eene gelijkheid van prijzen op de onderscheidene markten, is daardoor als van zelf ontstaan. En die gelijkheid, die de billijke winst voor den aanvoerder wegneemt, heeft den zeehandelaar genoodzaakt om zijne ondernemingen op de plaatsen waarmede het verkeer versneld was, op te geven....

.... In de plaats die de aanvoerder ledig liet, trad nu de agent op.... De eerste hand valt geheel weg, de kleinhandelaar wordt tevens groothandelaar. en het gevolg is dat er dus eene winst minder die gemaakt wordt, de koopwaar zooveel goedkooper geleverd wordt en daardoor is natuurlijker wijze een grootere navraag daagesteld.

Maar om aan die meerdere vraag door meerder aanbod te voldoen, wordt ook meer kapitaal vereischt, en toch, die voorwaarde wordt niet vervuld. Hetzelfde kapitaal brengt minder winst op, en moet grooter dienst verrigten. Daarom moet de kleine winst dikwijls en meer dan vroeger gemaakt worden; met andere woorden, het kapitaal moet vlugger omgezet worden. Kleine winsten en snelle omzet, dat is de leer van Brit en Amerikaan vooral. Om dat doel te bereiken moeten de kapitalen vlottender gemaakt worden, ze moeten meer rouleren. Reeds vallen ten onzent de verkoopen op drie maanden meer en meer weg, en worden vervangen door het stelsel van verkoop op promesse, waarbij de kooper op den dag der levering een gezegelden wissel teekent voor hetgene hij gekocht heeft, welke wissel dadelijk te gelde gemaakt kan worden, onder korting van de rente, zoodat de verkooper zijn kapitaal onmiddellijk weder ter zijner beschikking heeft. Die verandering is eene ware verbetering bij de tegenwoordige wijze van handeldrijven, ja, ze is onmisbaar daarbij, maar ze maakt het al weer gemakkelijker voor kleine kapitalen om belegd te worden in zaken van grooteren omvang, en vermeerdert dus alweer de concurrentie voor den zeehandelaar of liever voor hem, die vroeger juist door zijne beschikking over veel kapitaal, zaken doen kon, welke boven het bereik der minder bemiddelden lagen. En is 't vreemd, dat daardoor meer en meer de winsten verkleind worden, nu vele zaken met weinig middelen, gedwongene verkoopen gedurig noodig maken, daar kapitaal ontbreekt om het goed te houden tot dat de tijden verbeterd zijn, omdat de aangegane wisselschuld nijpt?

Nog sterker doet zich die behoeften aan meer kapitaal in den handel gevoelen, nu de prijzen van bijna alle hoofdartikelen zoo aanzienlijk gerezen zijn, dat menig artikel bijna op het dubbele der waarde staat.

Die twee redenen waarom meer kapitaal gevorderd wordt: *a* de groote consumtie, en *b* de sterk gerezen prijzen, hebben zulks nog niet teweeg gebragt. In verschillende vakken van handel is 't duidalijk te bespeuren, dat het kapitaal niet vermeerderd is, in verhouding tot den bijna verdubbelden prijs der goederen. Allerlei kunstmiddelen die op de geldmarkt gebruikt worden, bewijzen dit. Daardoor ontstaat eene soort van overspanning in den handel, die zich niet doet gevoelen zoolang de prijzen stijgen, maar die tot noodlottige uitkomsten leidt, zoodra de vraag vermindert of eene daling plaats heeft. Dan ontwaart men plotseling op hoe gevaarlijke wijze velen hunne zaken gedaan hebben, hoe sterk de boog gespannen was, en hoe menige onderneming alleen gedaan, om het rad in beweging te houden, of omdat het gemakkelijk verkregen crediet de vraag naar de middelen van betaling, voor 't oogenblik althans, geheel overbodig doet zijn.

Gedurende de laatste jaren zijn de prijzen van bijna alle artikelen gerezen, en het verbruik is toch toegenomen, omdat in alle nijvere standen der maatschappij welvaart heerschte. Naarmate de verbruiker grooter eischen aan den voortbrenger deed, en ook meer betalen wilde voor 't geen hij kocht, stegen ook de prijzen op de plaatsen van voortbrenging en vermeerderden de aanbouw of de fabriekage van 't geen verlangd werd. Zoo lang die rijzing voortging, verdiende een ieder, maar naauwelijks bleek het dat de prijsvordering der voortbrengers de koopmagt der verbruikers overschreed, en de vraag dus ophield, of er was eene stremming in den handel, die onvermijdelijk veler ondergang, ten minste veler zwaar verlies ten gevolge hebben moest. Men had veel loopen, zooals men dat in den handel noemt, men moest dus wel voortgaan met verkoopen, of, wat nog erger voor den handel is, men moest zijne goederen verpanden tegen hooge rente, en tegen nog hooger kosten, daarenboven geld maken door de hulp aan te nemen van den duren buitenlandschen bankier. En nu de handel overspannen is, nu velen zaken gedaan hebben ver boven het bereik hunner middelen, nu moet, bij de eerste daling, wel gedwongen verkocht en de daling dus verergerd worden, eens ieders handen zijn verlamd, omdat de kooper door geldgebrek werkeloos blijft, en de verkooper de vrije beschikking over zijn geld mist, terwijl de vrees om de daling door aanbod van zijne zijde nog erger te maken, hem daarenboven weerhoudt zijne partijen aan te bieden. En waar is de speculant, die dan den moed heeft om in te koopen wanneer zoo vele zwakke houders rondom hem staan en hetzelfde artikel in zoo veler handen is? Daarenboven, reeds boven werd het gezegd, bij daling van prijs ontbreekt de speculant; eerst als de rijzing begint, komt hij te voorschijn.

In het Engelsch noemt men dat overdreven zaken doen: *overtrading*, dat is overhandelen. Daaraan schrijven wij de tegenwoordige stemming in den handel toe, en niet aan de uitvoeren van edel metaal. die haar wel hebben doen toenemen, maar niet geboren worden. Alles ging zoo voorspoedig, alles zoo voordeelig, alle prijzen stegen, de kooplust was zoo levendig, de kapitalen waren zoo overvloedig, waarom zou men dan niet meegaan met den stroom, en den boom met de gouden appelen flink helpen schudden, om met een rijken buit huiswaarts te keeren? Maar men schudde den boom te sterk, en de volgende lente tooide hem met geen enkelen bloesem meer.

Overdreven groote zaken, gespannen crediet-toesand, wanverhouding tusschen het handels-kapitaal en de prijsverhooging van bijna alle goederen, en daarenboven de overgang van eene geheele veranderde wijze van werken, waardoor de eerste en tweede hand beide wegvallen, terwijl de kleinhandelaar groothandar tevens wordt, daaraan schrijven wij grootendeels den moeijelijken toestand toe, waarin de handel zich tegenwoordig bevindt. Hier te lande zien wij de toekomst nogtans met vertrouwen te gemoet, omdat wij ons ook wel schuldig hebben gemaakt aan die misgrepen, maar toch niet op zoo onverschoonbare wijze als de Engelschen en vooral de Amerikanen. Maar toch zij ons deze tijd van spanning eene waarschuwende les, hoe duur menigeen die ook moge betalen, opdat het einde der crisis wijzer en voorzigtiger vinde!"

De Redactie.

KORT HANDELS OVERZIGT

SOERABAYA, 1 *Maart* 1858.

Aanvoeren. De markt in stukgoederen verkeert in éenen flaauwen toestand; de omzet was in de afgeloopene maand zeer beperkt en de prijzen van alle soorten van *lijnwaden* zijn bijna geheel als nominaal te beschouwen. Daar het goede jaargetijde echter op handen is, mag men met grond weldra meerdere levendigheid in dezen handelstak te gemoed zien.

Ook in *Metalen* was de omzet niet noemenswaardig.

Provisien en andere artikelen van invoer blijven in denzelfden toestand.

Uitvoeren. *Arak* geheel nominaal; als hebbende daarin geene verkoopen plaats gehad.

Koffij mede zonder handel.

In het begin der afgeloopene maand werden c. 3000 picols *Suiker* tot *f* 17 per picol voor No. 16 verkocht. Later werden 4 tot 5000 picols ter verzending naar Bombay gedeeltelijk met *f* 17, gedeeltelijk met *f* $17^{1}/_{2}$ per picol voor No. 16 betaald.

Rijst wordt zeer schaars en alleen tot de hoogste noteringen te bekomen, als witte tot *f* 190 en carga tot *f* 160 per koijang *Huiden* zijn weder in prijs gedaald. *Koehuiden* *f* 300 per 100 stuks. *Buffelhuiden* *f* 15 à 20 per picol.

Bevrachtingen. De volgende bevrachtingen hebben in de afgeloopene maand plaats gehad, als de *Holland* à *f* 70 per last voor suiker, *f* 95 voor Arak en *f* 70 per 800 kilo's voor tabak; *de President Ram*, tot *f* 70 voor suiker; *de Stad Dockum* tot $42^{1}/_{2}$ cents van een dollar per picol rijst naar Hongkong, en de *Anna Maria Wilhelmina* groot 137 last voor eene reis naar Bombay en terug tot *f* 12,000.—

Wisselkoers. Papier op Nederland 6/m dato wordt à pari aangeboden.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Maart	3	Nederlandsch	Vlaardingen.	M. S. van Dusseldorp.	Samarang.
"	—	"	Triton.	H. G. F. Adriaans.	Panaroekan.
"	—	Balisch	Pinang.	Ong Kaij.	Balie (Badong.)
"	4	Deensch.	Bergitte Melchior.	A. Garde.	Samarang
"	—	Z. M.	St. Adm. v. Kinsbergen.	Luit.-ter-zee 1ste kl. G. Lambert.	Banjoewangie.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Maart	3	Nederl. Ind.	Borneo.	Go Banhok.	Banjarmassing.
"	—	" "	Bella.	Iijan.	Pasoeroean.
"	4	" "	St. Kon. d. Nederlanden.	E. Lewis.	Sing. via Sam. en Batavia
"	—	" "	Mardina.	Hadjie Mohm. Sedik.	Sand. eiland via Sumbawa

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Engelsch	Messenger.	F. Devine.	Te koop.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsch	De Zwaan.	Van Hemert.	Nederland.	" " " "
"	Adriana Petronella.	A. A. Brox.	Nederland.	Schimmelpennink & Co.
"	Nagasaki.	....	Amsterdam	Ruyl Cramer & Co.
"	Herman de Ruijter.	Feijnt.	"	" " " "
"	Vlaardingen.	M. L. van Dusseldorp.	"	" " " "
"	Equator.	J. G. Appel.	"	P. Kervel & Co.
"	China.	Luttenberg.	"	" " " "
Hollandsch	Christina Helena.	Tjebbes.	Nederland.	" " " "
Nederlandsch	Antoinette.	J. M. de Winter.	"	B. J. Van Eck & Co.
Nederland	Anna Maria Wilhelmina.	Jansen.	Onbepaald.	B. Kopersmit " "
"	Elisabeth Johannes.	Oomkens.	Onbepaald.	" " " "
"	Vier Gebroeders.	Bunck.	Nederland.	" " " "
Engelsch	Princess Alice.	A. Bell.	Te Koop.	McMillan Marten & Co.
"	Agamennon.	Thompson.	In reparatie.	" " " "
Nederlandsch	Triton.	Adriaans.	Rotterdam.	Anemaet & Co.
"	Kommissaris der Konings van der Heim.	Hoogenstraat.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
"	President Ram.	Ulrich.	"	" " " " " "
Hamburg	Horizont.	Becker.	Onbepaald.	Wm. Mathieu & Co.
Mekenbg.	Rostock.	Benhek.	"	" " " "

Vertrokken Passagiers.

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren von Laer en Vreede, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Samarang, Madura en Admiraal van Kinsbergen; de schepen Djoedoel Moebarak, Al Oosmani, Norman, Shakspeare, Christina Helena, Nagasakie, Agamemnon, Horizon, Triton en Bergitte, Melchior; de barken Fatal Ma-än, Saijan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Djoedool Karim, Antoinette, Fatal Karim, Salma, Hoksing Naim Balgijer, Zein, Equator, Limehouse, Nawan-Eljoesoor, Soedul Gair, Arief Banjarmaas, Carolina Sophia, Charlotta, El Masschoor, de Zwaan, Guillaume Tell, Joedoel Barie, Fathool Manan, Holland, Banka, Mandarijn, Elisabeth Johanna, President Ram, Herman de Ruiter, Rostok, Vier Gebroeders, Maijmoen, Foulkenassear, Adriana Petronella, Fathool Wahap, Fathool Wadoet, Java, Princes Alice, Ararat en Vlaardingen; de brik Lord Montgomerie; de schoeners Saparoea, Kiem Ingsoen, Masschoor, Hiatlie, Tjilatjap, Bientang Timor, So-ootdin, Anna Maria Wilhelmina en Messenger.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

22 Feb. De Nederl. Ind. brik *Gatmier* thans hern. *Hawil Hair*, gezagv. Sech Schan bin Said Baoeseer, van Grissee. 17 Februarij.

23 Feb. Het Ned. Ind. schip *Ernst Willem*, gezagv. J. C. Kruijmel, van Tjilatjap, 10 Februarij.

24 Feb. Het Ned. Ind. schip *Fathal Moebarak*, gezagv. Said Sech bin Hoesin Segaf, van Soerabaya, 20 Februarij.

VERTROKKEN.

25 Feb. De Nederl. Ind. schoener *Sophia*, gezagv. Siendoe Djaija naar Soerabaya.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners Almashoor, Mansoer, Mifrejool Moelool, Maria en Fathool Haer; de kotter Noorsasie; de bark Hector; het barkschip Grootmeester Nationaal; de brik Gatmier thans hernaamd Hawil Hair, de schepen Ernst Willem en Fathal Moebarak.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 4den tot en met den 6den Maart 1858.

AANVOER.

Van Balie per de Ned. Ind. schoener *Pinnang*, gezagv. Ong Kaij, agent Tan Bindjang.

165 picols rijst, 21 picols koffij, 24 sakken tabak, 10 picols mangkoedoebasten, 35 pikols klapper olie, 85 stuks koehuiden en kleinigheden.

UITVOER.

Naar Bandjarmassing per de Ned. Ind. bark *Borneo*, gezagv. Go Banhok.

13 picols kadelee pitten; 95 picols katjang olie, 4 picols jav. koper werk, 10 picols jav. medicijn, $7^{50}/_{100}$ picols jav. koper werk, $2^{10}/_{100}$ picols ratten-kruid, 15 picols zw. peper, $69^{75}/_{100}$ picols klapper en katjang olie, 2 picols ambalo basten, 10 picols dadels, 50 picols aardappelen, 18 picols roode wijn, 4 picols laksa, $17^{1}/_{2}$ picols katjang olie, diverse Arabieren, 1 kist hanglampen, Karthaus & Co.

Naar Singapoere via Samarang en Batavia per de Nederl. Ind. stoomboot *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis.

4 vaten spek, 4 vaten vleesch, Fraser Eaton & Co; 1 kist amfioen, Thomas; $^{1}/_{2}$ picols suiker, 25 katjies koperwerk, $4^{70}/_{100}$ picols foelie, 21 kisten inhd. manufacturen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Naar Nederland via Passoeroeang per het Ned. schip *Commissaris des Konings van der Heim*, gezagv. Hoogenstraten.

$1003^{26}/_{100}$ picols suiker, 100 picols rotting, 1000 picols koffij, N. H. M.

Naar Sumanap, via Bandjarmassing en Macasser per de Ned. Ind bark *Maijmoen*, gezagv. Said Abdul Rachman bin Kasim.

Ballast.

Naar Sumanap via Bandjarmassing en Macasser per de Ned. Ind. bark *So-ootdin*. gezagv. Said Achmat bin Kasim.

1 kist ijzerwaren, Kruer von Oven & Co; 1 kist gev. adr. rood katoen, McMillan Marten & Co; 2 kisten ged. katoen, Fraser Eaton & Co; 2 vaten boslemmermessen, 1 kist koralen, J. F. van Leeuwen & Co; 1 baal ong. katoen, 1 baal karsari, Adam & Co; 1 picol suiker, 4 kisten inhd. manufacturen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol *f* 17 à *f* $17^{1}/_{2}$.
KOFFIJ per picol. *f* 28 à *f* 30.—
RIJST (CARGA) per koijang *f* 150 à *f* 170.—
Id. (WITTE) " " *f* 180 à *f* 200.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 250 à *f* 300.—
ARAK per legger *f* 75 à *f* 80.—
OLIE (KLAPPER).
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING. *f* 9 à *f* 10.—
WISSELKOERS 100 à 101 %.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.